

HRM1101
การจัดการองค์การ

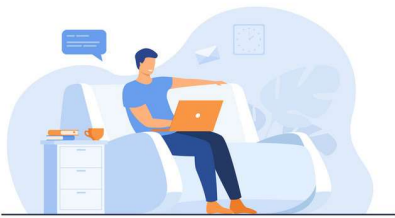
บทที่ 1

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ องค์กร

ความหมายองค์การ

องค์การ (Organizing) คือ กระบวนการที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการวางแผน การจัดองค์กร การโน้มนำ และการควบคุม เป็นการนำคนและทรัพยากรขององค์การมารวมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความแตกต่างระหว่าง องค์การ กับ องค์กร

องค์การ (Organization)

ศูนย์รวมกลุ่มบุคคลหรือกิจการที่ประกอบกัน
ขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อดำเนินกิจการ
ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือ
ในตราสารจัดตั้งซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ
เช่น องค์การของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เช่น
บริษัทจำกัด สมาคม หรือหน่วยงานระหว่าง
ประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ

องค์กร (Organ)

บุคคล คณะบุคคล หรือสถาบันซึ่งเป็น
ส่วนประกอบของหน่วยงานใหญ่ที่ทำหน้าที่
สัมพันธ์กันหรือขึ้นต่อกัน
เช่น คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรบริหารของ
รัฐสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรของรัฐสภา,
ในบางกรณี องค์กร ยังหมายความรวมถึง
องค์การด้วย

สรุปความแตกต่างระหว่าง องค์กร กับ องค์กร

- องค์กร คือ หน่วยงานหลักหรือกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานตามเป้าหมาย
- องค์กร คือ หน่วยย่อยหรือส่วนประกอบขององค์กรนั้น

ลักษณะสำคัญขององค์การ

ลักษณะขององค์การประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- องค์การจะต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- องค์การจะต้องมีเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อการกระทำให้ประสบผลสำเร็จ

ลักษณะสำคัญขององค์การ(ต่อ)

- องค์การจะต้องมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ ให้บรรลุตามที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งกิจกรรมขององค์การจะต้องดำเนินการร่วมกัน โดยสมาชิกในองค์การ จึงต้องมีการแบ่งงานกันทำ หรือร่วมกันทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
- องค์การจะต้องมีการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ เช่น กำหนดว่าใครมีอำนาจสั่งการ ใครได้บ้าง

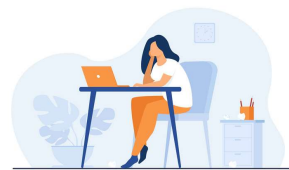
ลักษณะสำคัญขององค์การ(ต่อ)

- องค์การจะต้องมีการกำหนดอาณาเขตขององค์การ โดยการแบ่งแยกองค์การ ออกจากส่วนอื่นๆ หรือแบ่งแยกระหว่างผู้ที่สมาชิกขององค์การออกจากกัน
- องค์การจะมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน กิจกรรมขององค์การจะไม่ใช่เป็นลักษณะชั่วคราวหรือทำเป็นครั้งๆ ไป

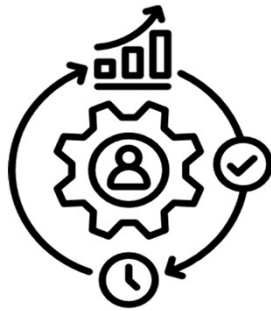

การจัดโครงสร้างองค์การ

การจัดโครงสร้างองค์การ คือ เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การว่าจะแบ่งส่วนงานออกเป็นแผนก ฝ่าย หรือหน่วยงานย่อยอย่างไร มีสายการบังคับบัญชา (Chain of Command) เป็นอย่างไร ใครรายงานใคร และใครมี มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง การจัดโครงสร้างที่ดีจะช่วยให้งานไม่ซ้ำซ้อน และ มีการประสานงานที่ดี

ความจำเป็นของการมีองค์การ

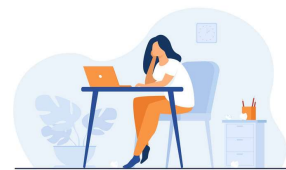
1. การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

การแบ่งงานที่ชัดเจนและมอบหมายความรับผิดชอบที่เหมาะสม ทำให้ทรัพยากรถูกใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และลดความซ้ำซ้อนของการทำงาน

2. บรรลุเป้าหมายองค์การ

เป็นการเชื่อมโยงแผนงานเข้ากับการปฏิบัติจริง ทำให้มั่นใจได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำนั้นมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

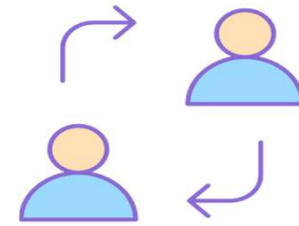

ความจำเป็นของการมีองค์การ (ต่อ)

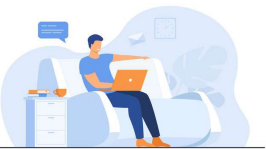
3. การสื่อสารและตัดสินใจดีขึ้น

การมีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน ทำให้ทราบว่าใครควรติดต่อใคร และใครมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องใด

4. ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและได้รับการออกแบบมาอย่างดีจะช่วยให้ องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอกได้ง่ายขึ้น

ประเภทขององค์กร

การแบ่งแยกประเภทองค์กร โดยใช้ปัจจัยด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในเป็นเกณฑ์สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. องค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organization) เป็นองค์กรที่มีรูปแบบ มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีสายการบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. องค์กรที่ไม่เป็นทางการ (Informal Organization) เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กรที่มีลักษณะเป็นส่วนตัว ไม่เป็นทางการ ไม่มีโครงสร้าง กฎ ระเบียบ สายการบังคับบัญชา และไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอใจ ความสมัครใจ และความศรัทธาตามธรรมชาติของมนุษย์ เช่น สมาคม ชมรม สโมสร เป็นต้น

ข้อแตกต่างขององค์การที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

องค์การที่เป็นทางการ	องค์การที่ไม่เป็นทางการ
1. มีโครงสร้างองค์การที่ชัดเจน	1. มีโครงสร้างองค์การที่ชัดเจน
2. มีการระบุตำแหน่งและหน้าที่อย่างชัดเจน	2. ไม่ระบุตำแหน่งและหน้าที่ที่แน่นอน
3. มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว	3. มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นสูง
4. ทำการเปลี่ยนแปลงได้ยาก	4. เปลี่ยนแปลงได้ง่าย

ประเภทขององค์การ

การแบ่งแยกประเภทองค์การโดยใช้วัตถุประสงค์ขององค์การเป็นเกณฑ์แบ่งออก ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. องค์การที่แสวงกำไร (Profit Organization) เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรและใช้กำไรเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานของ องค์การ เช่น องค์การทางธุรกิจ
2. องค์การที่ไม่แสวงหากำไร (Non-Profit Organization) เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้บริการกับประชาชน โดยสินค้าให้บริการคือสินค้าสาธารณะ เช่น องค์การของรัฐต่างๆ

ประเภทขององค์การ

การแบ่งแยกประเภทองค์การโดยใช้เงื่อนไขวัตถุประสงค์และการนำไปใช้ประโยชน์เป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. องค์การแนวตั้งหรือแบบพีระมิด คือ องค์การขนาดใหญ่เป็นองค์การที่มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาชัดเจน เหมือนพีระมิดที่ผู้บริหารอยู่บนสุด แล้วสั่งการลงมาทีละระดับ มีระเบียบกฎเกณฑ์แน่นอน ต้องทำตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด งานมีความซับซ้อนและมีหลายฝ่ายควบคุมกันอย่างใกล้ชิด เหมาะกับองค์การขนาดใหญ่ เช่น หน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ
2. องค์การแนวราบหรือแบบแนวนอน คือ องค์การที่มีชั้นการบังคับบัญชาน้อย ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะทำหน้าที่เพียงแค่ว่าเป็นผู้ประสานงานมากกว่าทำหน้าที่ในการบังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชาก็มีลักษณะเหมือนสมาชิกคนอื่นๆ เพียงแต่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการติดต่อประสานงานในการประชุม หรือเป็นตัวแทนของหน่วยงานเท่านั้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญขององค์กร แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. วัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ (Economic or Profit Objective)

เป็นวัตถุประสงค์หลักขององค์กรทางธุรกิจ ที่ต้องการสร้าง กำไรสูงสุด เพื่อความอยู่รอดและการเติบโตทางเศรษฐกิจขององค์กร

- กำไรสูง แสดงถึงความเข้มแข็ง ความมั่นคง และการเจริญเติบโตขององค์กร
- ขาดทุน สะท้อนถึงปัญหาและความอ่อนแอขององค์กร

ดังนั้น กำไรจึงเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความสำเร็จและศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจ

วัตถุประสงค์ที่สำคัญขององค์กร (ต่อ)

2. วัตถุประสงค์ด้านสังคม (Social Objective)

เป็นวัตถุประสงค์ที่องค์กรทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจต้องคำนึงถึง เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและประชาชน

ภาครัฐ นอกจากให้บริการประชาชนแล้ว ยังต้องตอบสนองความต้องการของสังคม เช่น การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก, การสร้างความมั่นคงทางสังคม, การบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ภาคธุรกิจ แม้มีเป้าหมายกำไร แต่ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ประพฤติด้วยคุณธรรมและจริยธรรม, ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า, ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค, จัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ, รวมถึงจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

วัตถุประสงค์ที่สำคัญขององค์การ (ต่อ)

3. วัตถุประสงค์ด้านการให้บริการ (Service Objective)

องค์การภาครัฐมีวัตถุประสงค์หลักในการ จัดบริการสาธารณะ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดความเป็นระเบียบและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในขณะเดียวกัน องค์การภาครัฐก็ให้ความสำคัญกับการบริการเช่นกัน เพราะการบริการที่ดีช่วยสนับสนุนวัตถุประสงค์ด้านกำไร ทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจและส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจในระยะยาว

สภาวะแวดล้อมขององค์การ

- สภาวะแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ องค์การ เช่น วัฒนธรรม สังคม สภาพทางด้านเศรษฐกิจ คู่แข่ง รัฐบาล กฎหมาย เป็นต้น
- สภาวะแวดล้อมมีผลต่อความเป็นอยู่ของกิจการ
- ผู้จัดการองค์การต้องคำนึงสภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ

สภาวะแวดล้อมขององค์การประกอบด้วย

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ

สภาวะแวดล้อมทั่วไป ได้แก่ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม การเมืองและกฎหมาย สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวกับงาน ได้แก่ ลูกค้า คู่แข่งขัน ผู้จัดส่ง วัตถุดิบ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลาดแรงงาน ผู้ร่วมลงทุน

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ

เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้น,ผู้บริหารและคณะกรรมการ,พนักงาน,วัฒนธรรมขององค์การ

Thank you

